

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201724693

Zaaknummer: Z/26/147426

Portefeuillehouder(s): G.J.C. Schrijner & J. Zwaga-Komen

Voor vragen

Naam: Ken Jeurissen

Telefoon: 06 27 17 65 96

E-mail: k.jeurissen@1stroom.nl

Onderwerp: Informeren van gemeenteraad betreffende de ontwikkelingen rondom netcongestie.

Aanleiding voor deze kennisgeving

In korte tijd zijn er drie belangrijke ontwikkelingen ontstaan:

1. Het nieuwe ACM-prioriteringskader (maatschappelijk prioriteren);
2. Het recente bericht van TenneT over een mogelijke aansluitstop;
3. De concept-wijziging van de Omgevingsverordening Gelderland, met instructieregels over netbewust bouwen en regionaal programmeren.

Deze ontwikkelingen raken direct aan onze gemeentelijke opgaven voor woningbouw, economie, energietransitie en ruimtelijke ordening. Met deze kennisgeving informeren wij de raad over de inhoud, de mogelijke gevolgen en hoe wij hiermee omgaan.

Relevant beleidskader

- Woondeal 2.0;
- Regionale energiestrategie RES 1.0 en 2.0;
- Gemeentelijk programma Duurzaamheid 2023-2026;
- Energieprogramma Duiven en Westervoort (in voorbereiding; uitvoering 2026).

Inhoud van mededeling

Zoals genoemd in de aanleiding, zijn er drie relevante ontwikkelingen op het gebied van netcongestie, die hieronder per onderwerp toegelicht.

1. *ACM-prioriteringskader (maatschappelijk prioriteren).*

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een nieuwe netcode vastgesteld voor maatschappelijk prioriteren bij netcongestie. Vanaf 2026 vervalt de huidige systematiek waarbij capaciteit voor kleinverbruik (zoals woningbouw) werd gereserveerd. In plaats daarvan komt er één gezamenlijke wachtlijst voor groot- en kleinverbruik.

De volgorde op de wachtlijst wordt bepaald aan de hand van drie categorieën:

1. Congestieverzachtters (bijvoorbeeld partijen die flexibel vermogen leveren);
2. Veiligheid (zorg, defensie, politie, telecom, waterschappen);
3. Basisbehoeften (waaronder woningbouw);

De nieuwe systematiek is op 1 januari 2026 ingegaan, met een overgangstermijn van een half jaar. Van 1 januari tot 1 juli kunnen aanvragen nog volgens de oude regels worden uitgevoerd, op basis van een huisnummerbesluit. Vanaf 1 januari kunnen aanvragen voor prioritering worden ingediend, op basis van nog bekend te maken criteria. Vanaf 1 januari 2027 worden aansluitingen aan bedrijven weer toegekend. In eerste instantie gebeurt toekenning volgens het prioriteringskader. Eventueel resterende capaciteit wordt vervolgens toegewezen aan bedrijven die niet onder de prioritering vallen.

2. Bericht TenneT: mogelijke aansluitstop.

TenneT heeft recent gemeld dat een aansluitstop dreigt voor groot- én kleinverbruik in (delen van) Flevoland, Gelderland en Utrecht. Eerdere verwachtingen dat er beperkte ruimte beschikbaar zou komen, blijken volgens de laatste berekeningen mogelijk niet haalbaar. Zonder interventies kan vanaf deze zomer sprake zijn van een aansluitstop en stroomuitval.

Er zijn op korte termijn vier mogelijke interventies om dit scenario alsnog af te voorkomen.

- Ten eerste moet de realisatie van cruciale bouwprojecten in de Flevopolder, Gelderland en Utrecht worden versneld. Hierdoor ontstaat er meer ruimte op het stroomnet. Een voorbeeld is het zo snel mogelijk realiseren van hoogspanningsstation Utrecht-Noord. Dit hoogspanningsstation en bijbehorende verbindingen zijn essentieel voor de drie provincies.
- Ten tweede moeten de maatregelen in het maatregelenpakket worden geïntensiveerd en uitgebreid.
- Ten derde pleit TenneT voor een brede maatschappelijke en bestuurlijke discussie over het accepteren van meer risico bij het zwaarder belasten van het stroomnet. Dit kan helpen om de druk op het net te verminderen.
- Tot slot ziet TenneT dat het verminderen van piekbelasting door huishoudens onderdeel van de oplossing is.

Gezien de positieve berichten van december 2025, kwam dit bericht als een verrassing.

De uiteindelijke impact hangt af van onder andere:

- De mate waarin meer risico op kortstondige stroomuitval maatschappelijk aanvaardbaar wordt geacht;
- De snelheid waarmee het hoogspanningsnet kan worden uitgebreid;
- Validatie van de berekeningen door een onafhankelijk bureau;
- Verdere intensivering van flexibiliteitsmaatregelen.

Voor onze gemeente betekent dit dat er een extra onzekerheid ontstaat over nieuwe aansluitingen voor woningbouw, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen. Ook als TenneT een aansluitstop per juli kan voorkomen, blijft het risico bestaan dat de beschikbare ruimte op het net in januari 2027 al volledig is toegewezen. De definitieve besluitvorming vanuit TenneT wordt binnen enkele maanden verwacht.

3. Concept Omgevingsverordening Gelderland

De provincie Gelderland heeft in de concept-Omgevingsverordening instructieregels opgenomen over:

- a. Netbewuste woningbouw (netbudget);
- b. Regionaal programmeren bij schaarse netcapaciteit.

a. Netbewuste woningbouw

Gemeenten worden verplicht in hun omgevingsplan regels op te nemen over een zogenoemd netbudget. Dit betreft een maximale rekenkundige piekbelasting (12–14 Watt per m² gebruiksoppervlakte) voor woningbouwprojecten.

Vanaf 2027 wordt dit een toetsingskader bij vergunningverlening. Als een project niet aan het netbudget voldoet, mag geen vergunning worden verleend.

Belangrijk hierbij is dat:

- Het uitsluitend woningbouw betreft (geen bedrijven of andere functies);
- Het een rekenkundige norm is;
- Het kan leiden tot hogere bouwkosten;
- Het geen garantie geeft op een netaansluiting.

b. Regionaal programmeren

Daarnaast wordt voorgesteld dat gemeenten samen met de provincie en de netbeheerder per onderstation een regionaal programma opstellen. Hierin worden woningbouwprojecten geprioriteerd. Alleen projecten die op deze regionale prioriteitenlijst staan, kunnen vervolgens mogelijk gemaakt worden in het omgevingsplan.

Dit betekent extra regelgeving in de ruimtelijke afweging, bovenop:

- Regionale woonafspraken;
- Het landelijke ACM-prioriteringskader.

Onze gemeente werkt samen met Doesburg, Montferland, Westervoort en Zevenaar aan een gezamenlijke zienswijze op deze instructieregels. Hierin vragen wij onder meer aandacht voor:

- Duidelijke en objectieve prioriteringscriteria;
- Bescherming van reeds gemaakte afspraken en investeringen;
- Bestuurlijke autonomie van gemeenten;
- Financiële uitvoerbaarheid;
- Samenhang met bestaande regionale woonafspraken.

Consequenties voor onze gemeente.

De drie ontwikkelingen versterken elkaar en leiden tot een nieuwe realiteit:

1. Mogelijk geen nieuwe aansluitingen meer per 1 juli 2026 of 1 januari 2027.
2. Vergunningen die voor 1 juli 2026 verleend worden vallen onder het overgangsrecht (dus oude regeling ACM) en krijgen op basis van de kleinverbruik reservering nog met zekerheid een aansluiting
3. Minder lokale sturingsmogelijkheden op de volgorde van aansluitingen.
Gemeenten krijgen minder invloed op welke projecten voorrang krijgen bij de netbeheerder.
4. Extra ruimtelijke en juridische randvoorwaarden.
Het netbudget wordt een verplicht toetsingskader bij vergunningverlening.
5. Meer regionale afhankelijkheid.
Projecten worden mede afhankelijk van regionale prioritering.
6. Onzekerheid voor woningbouw en economie.
Zowel woningbouw als bedrijfsontwikkeling kunnen hierdoor vertraging oplopen.

Hoe wij hiermee omgaan.

Wij zetten in op de volgende lijnen:

1. Actieve betrokkenheid bij regionale afstemming.
Wij nemen deel aan regionale overleggen over prioritering en programmering;
2. Indienen van een gezamenlijke zienswijze.
Samen met buurgemeenten vragen wij om aanpassing en verduidelijking van de instructieregels;
3. Integrale afweging binnen onze eigen projecten.
Wij brengen in beeld welke projecten mogelijk prioriteit behoeven en welke risico lopen;

4. Voorbereiding op nieuwe systematiek.
Wij inventariseren welke woningbouw- en ontwikkelprojecten in aanmerking komen voor prioriteitsverzoek bij de netbeheerder;
5. Inzet op netbewust ontwikkelen.
In onze planvorming stimuleren wij netbewuste oplossingen, flexibiliteit en slimme energieconcepten;
6. We ontwikkelen een Nadere Overeenkomst met Liander over het plaatsen van middenspanningsruimtes;
7. We faciliteren een nieuw onderstation in Duiven;
8. We werken mee aan een ruimtelijke inpassing voor een 150KV kabel vanuit onderstation Zevenaar naar Duiven;
9. We werken aan een Smart Energy Hub op Innofase.
10. We werken mee aan pilots voor alternatieve energie-modellen voor (bestaande) wijken.

Financiële paragraaf

Mocht er sprake zijn van een aansluitstop, kan dit financiële risico's meebrengen voor de gemeente. Bijvoorbeeld doordat inkomsten uit grondexploitatie vertraging oplopen of uitblijven.

Vervolgstappen

De gemeenteraad wordt actief geïnformeerd bij grote ontwikkelingen inzake netcongestie.

Duiven, 17 maart 2026

Burgemeester en wethouders van gemeente Duiven

A.F. (Anton) van der Gaag

mr. H.B. (Huub) Hieltjes